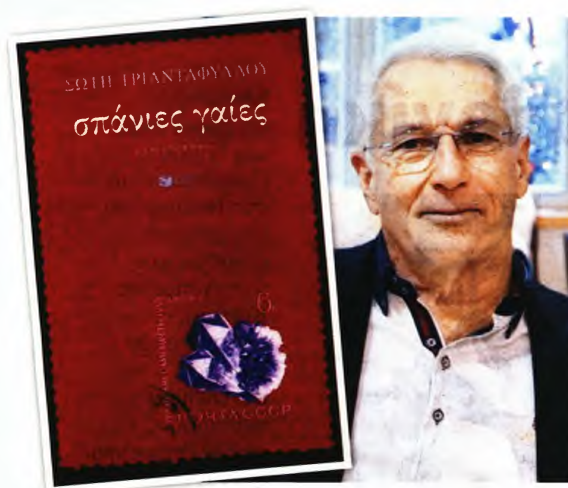

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ο εσωτερικευμένος κομμουνισμός

Ο καθηγητής Θανάσης Διαμαντόπουλος γράφει για το βιβλίο της Σωτήρ Τριανταφύλλου, «Σπάνιες γαίες»

Η εργογραφία της Σωτήρ Τριανταφύλλου -αναφέρομαι εν προκειμένω στη λογοτεχνική παραγωγή της, μολοντί βρίσκω συχνά διεισδυτικές, ακόμη και γενναίες ενότιες, αρκετές και από τις πολιτικές παρεμβάσεις της- μου προκαλεί αμφίθυμα αισθήματα. Κάποια μυθιστορήματά της «Αλμπιτρος», «Εργαστάσιο μολυβιών», «Σάββατο βράδυ στην άκρη της πόλης», «Αύριο μια άλλη ώρα»- τα λάτρεψα, άλλα σχεδόν με απώθησαν και πάντως με κούρασαν ή, τουλάχιστον, δεν με γοήτευσαν.

Οι «Σπάνιες γαίες» ανήκουν αναμφίβολα στα πρώτα. Όχι μόνο και όχι τόσο για τον -αναλθόφανα- σε αρκετά σημεία- μύθο, ο οποίος ωστόσο διατηρεί στα περισσότερα σημεία εντονότατο το ενδιαφέρον του αναγνώστη: Είναι η -κατά αυτοσφίγηση, υποτίθεται- προσωπική ιστορία ενός, ίσως όχι απόλυτα τυπικού, σοβιετικού πολίτη, γεννημένου 10 χρόνια μετά τη μπολσεβίκικη επανάσταση, γεωλόγου-εδαφολόγου κατ' επάγγελμα, κλύουν σε τσίρκα καθ' έλην, παιδιού τυπικής προλεταριακής οικογένειας, με πατέρα στακανοβίτη εργάτη που βρέθηκε στη Σιβηρία γιατί διέπραξε το «ιδεολογικό ολισθήμα» να πει πως στον εμφύλιο αγριότητες διαπράχθηκαν και από τις δύο πλευρές.

Αυτό που κυριαρχεί στο έργο δεν είναι καν ο συγκλονισμός από το γεγονός ότι ο ήρωας, ενώ υπηρετούσε τη στρατιωτική θητεία του στο πυροβολικό, υποχρεώθηκε να βρεθεί στο εκτελεστικό απόσπασμα που έστειλε στον άλλο κόσμο τη σύντροφό του και μεγάλο έρωτά της ζωής του: μια αρκετά μεγαλύτερή του γιατρίνα, που έκανε το λάθος να επιλέξει και να σκεί το συγκεκριμένο επάγγελμα, σε μια περιόδη κατά την οποία όλοι όσοι φορούσαν άσπρη μπλούζα θεωρούνταν δυναμίτη υποψήφιοι δολοφόνοι του «συντρόφου» **Ιωσήφ Στάλιν**... Έκανε και ένα ακόμη σημαντικότερο λάθος -ή είχε την στυχία, στη μεγάλη σοβιετική πατρίδα όπου λάθος και ατυχία συγχέονταν

και συγχωνεύονταν- να υπηρετεί κοντά σε κάποιους από τους πιο στοχοποιημένους ως ύποπτους λειτουργούς του **Ιησοκράτη**.

Το πιο δυνατό και πιο συγκλονιστικό στοιχείο του έργου είναι ο τρόπος που περιγράφεται η εσωτερικευση από τον ήρωα του φόβου που προκαλούσε το καθεστώς, σε συνδυασμό, ωστόσο, με έναν ανεκρίτως και ανεξίτηλο θαυμασμό και για το κομμουνιστικό ιδεώδες και για τη σοβιετική πατρίδα, ακόμη όμως και για τον «μεγάλο άνδρα» που ενσάρκωνε αυτά τα ιδεώδη!

Πέραν αυτών, ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί και η περιγραφή των -αμφίθυμων προς το καθεστώς- αισθημάτων των πέντε εμβληματικών φιλοσοβιετικών «κατασκόπων του Καίμηριτς», που αυτομόλησαν στη Σοβιετική Ένωση, κάποιοι δε εξ αυτών γνωρίστηκαν με τον κεντρικό ήρωα του βιβλίου (ο οποίος μάλιστα συνδέθηκε και με στενή φιλία με τον πιο εκκεντρικό και πιο κριτικό προς το κομμουνιστικό καθεστώς -που ωστόσο πιστά υπηρέτησε- από τους πέντε κατασκόπους).

Η δύναμη των «εσωτερικευμένων» καταστάσεων που περιγράφονται στο βιβλίο, αλλά και των αισθημάτων που αυτές προκαλούν, των αμφιβολιών, των βεβαιιστίπων, των ενδοχών και των αποδοχών των ηρώων, όλα αυτά είναι που κάνουν τον αναγνώστη και να μην μπορεί να αφήσει το βιβλίο από τα χέρια του αλλά και, όταν το ολοκληρώνει, να μένει με τη αίσθηση πως αποκόμισε μια αίσθηση της φύσης του κομμουνιστικού συστήματος, την οποία δύσκολα θα μπορούσε να δώσει κάποια ή μάλλον δεν θα μπορούσε να δώσει κάποια «εκ των έξω» ιστορική περιγραφή ή ανάλυσή του. Καμιά δηλαδή που δεν θα χρησιμοποιούσε ως εργαστήριο μελέτης τον ψυχισμό ενός απλού, αδύναμου, δειλού, από πολλές πλευρές συντημένου, από άλλες ιδιαίτερου, υπερευαίσθητου ανθρώπου... Βιβλίο που ρουφιέται. Όπως επιφυεώς για τον αναγνώστη.